

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 01-599/2018
Podgorica, 22.10.2018. godine
MK/BS

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) i člana 41 Pravila o radu Zaštitnika ("Sl. list CG", broj 53/14), nakon sprovedenog postupka po pritužbi X.X iz Podgorice, daje,

MIŠLJENJE

I Uvod

1. Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore X.X iz Podgorice, podnio je 04.09.2018.god pritužbu posredstvom punomoćnika advokatice X.Y, koja se odnosi na teškoće u regulisanja kontakta sa djetetom mlt. X.Y i Osnovni sud u Podgorici.

U pritužbi je navedeno: da X.X iz braka sa X.X ima dijete mlt.X.Yuzrasta 4 godine; da je pred Osnovnim sudom u Podgorici u toku postupak razvoda braka između X.X. i X.X, kao i postupak povjeravanja djeteta na samostalno vršenje roditeljskog prava uz uređenje ličnih odnosa sa drugim roditeljem i utvrđivanje obaveze izdržavanja; da je isti sud donio Rješenje P.br.1058/18 dana 04.07.2018.g. kojim je odredio privremenu mjeru kojom se reguliše održavanje kontakta oca sa djetetom koja se ne izvršava od strane majke; da je pokrenuo postupak za izvršenje pomenutog rešenja (I.br.201/18); da podnositelj ukazuje na povredu prava djeteta od strane majke koja sprečava kontakt djeteta sa ocem i time grubo krši roditeljsko pravo; da je Centar upoznat u ranijem periodu od strane oca o povredi prava djeteta i sprečavanju kontakta.

Smatra da su povrijeđena prava njegovog djeteta kao i njegova roditeljska prava.

II Postupanje Zaštitnika

2. Zaštitnik je zatražio i dobio izjašnjenje od JU Centra za socijalni rad za Glavni grad Podgorica i opštine u okviru Glavnog grada Golubovci i Tuzi. U izjašnjenju Centra za socijalni rad Podgorica br.0103-15458 od 14.09.2018.godine, iscrpno i hronološki predstavljen je rad sa porodicom X. U izjašnjenju se navodi: da su u periodu od 19.02.2018. godine do 15.08.2018.g intenzivno radili sa porodicom kroz savjetodavni rad, posredovali u održavanju kontakta između oca X.X i njegove ćerke mlt.X.Y, saradivali sa drugim organima i dostavljali tražena stručna mišljenja i nalaze o navedenoj porodici. Iz navedenog proizilazi da je Centar za socijalni rad Podgorica posredovao u regulisanju kontakta između oca i mlt. X.Y i između ostalog naveo datume kada su se sprovodila viđanja u Centru za socijalni rad u Podgorici (07, 14, 23 i 30 marta 2018 godine, zatim 13, 20, aprila 2018. godine, 09, 16, 23, i 30 maja 2018. godine, 06, 13, juna, 25 jula, 13, i 15 avgusta 2018. godine). Tokom perioda februar-avgust dostavljali su po zahtjevu Osnovnog suda u Podgorici dana 29.03.2018.g Nalaz i mišljenje za predlog za određivanje privremene mjere do okončanja parničnog postupka, zatim 22.06.2018.g. Nalaz i mišljenje o povjeravanju i načinu uređivanja ličnih kontakata između roditelja i mlt. X.Y i 04.09.2018.g dostavili su Izvještaj i kopiju spisa predmeta Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici. Osnovni sud u Podgorici je dana 04.07.2018.g. donio Rješenje kojim se određuje privremena mjera za održavanje ličnih kontakata između djeteta i oca X.X. Iz

priloženog proizilazi da nakon donošenja privremene mjere o regulisanju kontakta oca sa ćerkom mlt.X.Y,CSR je bio upoznat o ometanju i nepoštovanju privremene mjere od strane majke X.Y. Nakon donošenja Rješenja o izvršenju privremene mjere i njegovog ne sprovođenja zbog nesaradnje majke, CSR je 15.08.2018.g. pismeno objavjestio X.X da nisu nadležni za sprovođenje navedenog rješenja već da je za njegovo izvršenje nadležan sud.

3. U izjašnjenju Osnovnog suda u Podgorici br.Su IV-1 64/18 od 19.09.2018.godine koje je dostavljeno po zahtjevu Zaštitnika se navodi: da je Osnovni sud u cilju ispitivanja navoda iz pritužbe pribavio spise predmeta poslovne oznake I.br.201/18; da su uvidom u spise predmeta utvrdili da je podnosioc pritužbe podnio njihovom sudu dana 16.07.2018.g predlog za izvršenje privremene mjere protiv izvršnog dužnika X.Y, da je sud, odlučujući o predlogu donio rješenje I.br.201/18 od 17.07.2018.g, kojim je na osnovu izvršne isprave-rješenja Osnovnog suda u Podgorici P.br.1058/18 od 04.07.2018.g na predlog izvršnog povjerioca, odredio izvršenje protiv izvršnog dužnika i istoj naložio da u roku od 3 dana od dana dostavljanja rješenja omogući izvršnom povjeriocu nesmetano održavanje ličnog kontakta sa mldb. X.Y, na način što će ista provoditi vrijeme sa ocem svakog drugog vikenda od petka od 17,00 časova do nedelje do 18,00 časova, kao i srijedom u onoj nedelji kada dijete vikendom ne boravi kod oca i to u periodu od 16, 00 časova do 20, 00 časova, s tim što će majka djete dovoditi do stana oca, a po isteku vremena određenog za ostvarivanje ličnog kontakta, otac će vraćati djete do stana majke; da je određeno da će se izvršnom dužniku, ukoliko ne postupi po stavu prvom rješenja izreći novčana kazna u iznosu od 500,00 eura, koju će sud sprovesti po službenoj dužnosti, pod prijetnjom donošenja novog rješenja o izvršenju i izricanja uvećane novčane kazne; da je dana 26.07.2018. godine izvršni dužnik podnio prigovor na rješenje tog Suda I.br 201/18 od 17.07.2018. godine, shodno čemu su spisi predmeta dostavljeni vijeću troje sudija radi odlučivanja o prigovoru, povodom kojeg je formiran predmet Ip.br. 1450/18; da je rješenjem tog suda I.br. 201/18 od 17.07.2018. godine obavezan izvršni dužnik da u roku od tri dana od dana prijema rješenja omogući izvršnom povjeriocu, ovdje podnosiocu pritužbe, nesmetano održavanje ličnog kontakta sa mldb.kćerkom X.Y, na način predviđen dispozitivom rješenja; da je izvršnom dužniku ostavljen paricioni rok u kojem može postupiti po rješenju o izvršenju, a ukoliko to ne učini, izvršni povjerilac je dužan da o tome obavijesti postupajuću sudiju u predmetu, kako bi mogla preduzimati zakonom predviđene radnje u cilju sprovođenja izvršenja.

Na kraju se ističe da je tačno da je podnosilac pritužbe dana 27.07.2018. godine uputio Sudu urgenciju, koja međutim nije bila upućena postupajućoj sudiji, pa je, imajući u vidu sve okolnosti slučaja, urgencija posmatrana upravo kao obavještenje da izvršni dužnik nije u paricionom roku postupio po nalogu iz rješenja, te je stoga dostavljena postupajućm sudiji u predmetu I.br. 201/18 na dalje postupanje.

III Utvrđene činjenice

4. Iz pritužbe i dostavljenih izjašnjenja proizilazi:

- da podnosilac pritužbe iz bračne zajednice sa X.Y ima kćerku X.Y (4 godina);
- da je bračna zajednica faktički prestala da postoji u februaru 2018. godine;
- da je 23.02.2018. godine Osnovnom sudu u Podgorici, podnijeta tužba za razvod braka i vršenje roditeljskog prava;
- da je podnosilac pritužbe, 28.02.2018. godine podnio predlog za određivanje privremene mjere radi uređenja ličnih odnosa sa djetetom do okončanja parnice;
- da su se posredstvom Centra za socijalni rad Podgorica, povremeno odvijali kontakti između djeteta i oca;
- da je Osnovni sud u Podgorici, 4.07.2018. godine donio Rješenje P.br. 1058/18 kojim se određuje privremena mjera održavanja ličnih odnosa djeteta i oca do okončanja postupka po tužbi za razvod braka;
- da kako majka djeteta nije postupala shodno privremenoj mjeri, podnosilac pritužbe je 16.07.2018. godine, podnio predlog za izvršenje Rješenja;
- da je sud procjenivši okolnosti slučaja djetetu dodjelio lice za podršku;
- da je Osnovni sud u Podgorici, 17.07.2018. godine, donio rješenje o izvršenju I.br. 201/18;
- da izvršni povjerilac – majka djeteta nije postupala shodno rješenju o izvršenju;
- da je podnosilac pritužbe, 27.07.2018. godine, podnio zahtjev za sprovođenje izvršenja – obavještenje o nepostupanju izvršnog dužnika;

- da je podnosilac pritužbe 15.08.2018. godine podnio krivičnu prijavu protiv majke djeteta zbog krivičnog djela oduzimanje maloljetnog lica iz člana 217 stav 2 KZ CG;
- da od donošenja rješenja o privremenoj mjeri Rješenje P.br. 1058/18, otac nije imao kontakt sa djetetom na način kako je rješenjem definisano;
- da je Centar za socijalni rad Podgorica, obavijestio podnosioca pritužbe da je za izvršenje privremene mjere o održavanju ličnih kontakata nadležan sud.

V. Relevantni propisi

5. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/7, 38/13) utvrđeno je:

„Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom. (čl. 32)

Dijete uživa prava i slobode primjerno njegovom uzrastu i zrelosti.

Djetetu se jemči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja ili zloupotrebe.“(Član 74)

6. Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda utvrđeno je:

«Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj odgovornosti protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.»(Čl. 6 stav 1)

Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

„Svako ima pravo na poštivanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.“ (čl. 8)

7. Konvencijom o pravima djeteta UN-a utvrđuje se:

„1. U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

2. Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere. (Član 3. stav 1 i 2)

Države-potpisnice će osigurati djetetu koje je u stanju da oblikuje svoje vlastite stavove pravo da slobodno izražava takve stavove po svim pitanjima koja se tiču djeteta, a stavovima će se pridavati odgovarajuća važnost u skladu s uzrastom i zrelošću djeteta.

U ovu svrhu dijete će posebno dobiti priliku da bude saslušano u bilo kakvom sudskom ili upravnom postupku koji se tiče djeteta, bilo direktno, preko predstavnika ili odgovarajućeg tijela, *na način koji je u skladu s proceduralnim pravilima nacionalnog zakona.*“ (član 12)

Države-potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće zakonske, upravne, društvene i obrazovne mjere da bi se dijete zaštitilo od svih oblika fizičkog, ili mentalnog nasilja, povrede ili zlostavljanja, zanemarivanja ili nemarnog postupka, zloupotrebe ili eksploatacije, uključujući i seksualno zlostavljanje dok je na brizi roditelja, zakonskih staratelja ili bilo koje druge osobe koja se brine o djetetu. (čl. 19/1)

8. Evropskom konvencijom o ostvarivanju dječijih prava (Savjet Evrope), propisano je:

„U postupcima koji se tiču djeteta sudski organ postupa hitno, kako bi se izbjegla nepotrebna odlaganja i obezbijedili postupci kojima se osigurava brzo sprovođenje donijetih odluka.

Sudski organi su ovlašćeni da u hitnim slučajevima, kad je to potrebno, donesu odluke koje odmah postaju izvršne.
„(čl. 7)

9. Porodičnim zakonom („Sl. list CG“ br. 1/07 i 53/16) je propisano:

Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču djeteta.

Poslove starateljstva vrši organ starateljstva. (član 9/2)

Za pružanje stručne pomoći i zaštite prava i interesa djeteta i ostalih članova porodice, za rješavanje sporova između članova porodice, kao i u svim slučajevima poremećenih porodičnih odnosa nadležan je organ starateljstva, sud i lice ovlašćeno za posredovanje. (čl. 14)

Roditelji su dužni da roditeljsko staranje vrše u najboljem interesu djeteta, u skladu sa njegovim razvojnim potrebama i mogućnostima.” (Čl. 69 stav 2)

Organ starateljstva dužan je da roditeljima pruža odgovarajuće oblike pomoći i podrške i preduzima potrebne mjere radi zaštite prava i najboljeg interesa djeteta, a na osnovu neposrednog saznanja ili obavještenja. (član 80 stav 1)

Kad je roditeljima potrebna trajnija pomoć i usmjeravanje u vršenju roditeljskih prava i dužnosti ili je neophodno neposredno praćenje stanja i uslova u kojima dijete živi, organ starateljstva odrediće nadzor nad vršenjem roditeljskog prava u pogledu djece ili u pogledu pojedinog djeteta.

Odlukom o nadzoru organ starateljstva utvrdiće program nadzora i odrediti lice koje će pratiti razvoj djeteta, kontrolisati postupke roditelja, podnositi periodične izvještaje organu starateljstva i preduzimati druge mjere u interesu djeteta. (član 82)

Grubo zanemarivanje dužnosti postoji naročito ako roditelj: napusti dijete ili se uopšte ne stara o osnovnim životnim potrebama djeteta sa kojim živi; izbjegava da izdržava dijete ili da održava lične odnose sa djetetom sa kojim ne živi, odnosno *sprečava održavanje ličnih odnosa djeteta i roditelja sa kojim dijete ne živi*; ako s namjerom i neopravdano izbjegava da stvori uslove za zajednički život sa djetetom koje se nalazi u ustanovi socijalne i dječije zaštite. (član 87 stav 1 i 3)

U bračnim sporovima i sporovima iz odnosa roditelja i djece sud koji rješava ove sporove može po službenoj dužnosti da donese odluku o lišenju roditeljskog prava ako utvrdi da postoje razlozi predviđeni ovim zakonom. (član 90)

Postupak u vezi sa porodičnim odnosima hitan je ako se odnosi na dijete ili roditelja koji vrši roditeljsko pravo. (čl. 317/1)

U postupcima u vezi sa porodičnim odnosima, sud može, ako ocijeni da to zahtijeva intenzitet konflikta između djeteta i roditelja ili između roditelja, postaviti djetetu *lice za podršku*, i to djetetu mlađem od 14 godina života bez njegove saglasnosti, a djetetu starijem od 14 godina života uz njegovu saglasnost.

Lice za podršku postavlja se sa liste lica za podršku koju utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove pravosuđa (u daljem tekstu: Ministarstvo). (čl. 317v)

Lice za podršku dužno je da se brižljivo i savjesno stara o ličnosti i interesima djeteta, da sa djetetom izgradi odnos povjerenja, upozna ga sa njegovim pravima, pruži informacije o predmetu, toku i mogućem ishodu postupka i pruži objašnjenja koja se tiču mogućih posljedica izražavanja mišljenja djeteta.

Lice za podršku dužno je da, uz saglasnost djeteta, sudu prenese njegovo mišljenje, da prisustvuje ročištu na kome se dijete sasluša odnosno neposredno iznosi mišljenje, kao i da djetetu objasni sadržinu odluke i njene posljedice.

Lice za podršku ima pravo uvida u spise predmeta, dostavljaju mu se svi podnesci i ovlašćeno je da prisustvuje svim ročištima.

Prava i obaveze lica za podršku prestaju donošenjem pravosnažne sudske odluke. (čl. 317 lj)

Prilikom sprovođenja prinudnog izvršenja sud vodi računa o hitnosti postupka i o potrebi da se u najvećoj mjeri zaštiti ličnost djeteta.

Sud, pošto ocijeni sve okolnosti slučaja, odlučuje da li će izvršenje sprovesti izricanjem novčanih kazni protiv lica kod koga se dijete nalazi ili oduzimanjem djeteta od tog lica.

Ako se svrha izvršenja ne može postići izricanjem i izvršenjem odluka o novčanim kaznama, izvršenje će se sprovesti oduzimanjem djeteta od lica kod koga se dijete nalazi i predajom djeteta roditelju, odnosno drugom licu ili ustanovi kojoj je ono povjereno na čuvanje i vaspitanje.

U postupku izvršenja sud će zatražiti pomoć organa starateljstva. (čl. 375)

10. Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju ("Sl. list CG", br. 36/11...22/17 i 76/17)

Ako je na osnovu izvršne isprave izvršni dužnik dužan da učini određenu radnju koju umjesto njega, po zakonu ili pravnom poslu, ne može da učini drugo lice, sud će rješenjem o izvršenju ostaviti izvršnom dužniku primjeren rok za ispunjenje obaveze i zaprijetiti mu izricanjem novčane kazne, ako u ostavljenom roku ne ispuni obavezu.

Rješenjem o izvršenju sud će, ako izvršni dužnik u određenom roku ne ispuni obavezu, izreći novčanu kaznu, i to fizičkom licu i odgovornom licu u pravnom licu, odnosno organu od 200 eura do 2.000 eura, a pravnom licu, preduzetniku i organu od 2.000 eura do 20.000 eura.

Ako izvršni dužnik u ostavljenom roku ne ispuni obavezu, sud će, po službenoj dužnosti, sprovesti izvršenje rješenja o izrečenoj novčanoj kazni.

U slučaju iz stava 3 ovog člana sud će istovremeno donijeti novo rješenje kojim će ostaviti izvršnom dužniku novi rok za ispunjenje obaveze i izreći novu novčanu kaznu u većem iznosu nego prethodnim rješenjem, ako ni u tom roku ne ispuni obavezu.

Protiv izvršnog dužnika koji i pored izrečene kazne ne ispuni svoju obavezu sud će i dalje postupati na način iz st. 3 i 4 ovog člana, sve dok dužnik ne ispuni obavezu.

Prilikom odmjeravanja visine novčane kazne u propisanim granicama sud će voditi računa o značaju radnje koju je izvršni dužnik bio dužan da izvrši, kao i o drugim okolnostima slučaja. (čl. 230)

Prilikom sprovođenja izvršenja sud posebno vodi računa o potrebi da se u najvećoj mjeri zaštiti interes djeteta.

Sud će rješenjem o izvršenju izvršnom dužniku ostaviti rok od tri dana od dana dostavljanja rješenja da preda dijete roditelju ili drugom licu, odnosno ustanovi kojoj je dijete povjereno na čuvanje i vaspitanje, pod prijetnjom izricanja novčane kazne.

Novčana kazna se izriče i njeno izvršenje sprovodi u skladu sa članom 230 ovog zakona.

Ako se izvršenje nije moglo sprovesti izricanjem i izvršenjem odluke o novčanoj kazni, izvršenje će se sprovesti oduzimanjem djeteta od lica kod koga se dijete nalazi i predajom djeteta roditelju, odnosno drugom licu ili ustanovi kojoj je ovo dijete povjereno na čuvanje i vaspitanje.

U postupku izvršenja sud će zahtijevati pomoć organa starateljstva. (čl. 240)

Izuzetno od člana 239 st. 2, 3 i 4 ovog zakona, u slučaju kad utvrdi da je ugrožen život, zdravlje ili psihofizički razvoj djeteta, sud će, bez prethodno ostavljenog roka za predaju i izricanje i izvršenje novčane kazne, sprovesti izvršenje, tako što će oduzeti dijete i predati ga roditelju ili drugom licu, odnosno ustanovi kojoj je dijete povjereno na čuvanje i vaspitanje.

Izvršenje iz stava 1 ovog člana sprovodi se u saradnji sa organom starateljstva.

U predlogu za izvršenje radi predaje djeteta ne mora biti naznačeno sredstvo izvršenja, a ako je naznačeno, sud nije vezan predlogom stranke. (čl. 241)

11. Zakonom o sudovima ("Službeni list Crne Gore", br. 011/15), propisano je:

Svako ima pravo na nepristrasno suđenje u razumnom roku i da u njegovoj pravnoj stvari, nezavisno od stranaka i svojstva pravne stvari, sudi sudija određen slučajnom dodjelom predmeta. (čl. 5)

VI Zaključna ocjena

12. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka proizilazi da su odugovlačenjem sudskog postupka, nesprovođenjem izvršenja, povrijeđena prava podnosioca pritužbe kao roditelja i prava i najbolji interesi njegove kćerke mlt X.Y.

13. Iz utvrđenih činjenica proizilazi da su porodični odnosi između supružnika X.X i X.Y narušeni, da je zajednica života prekinuta u februaru 2018. godine kada je i podnešena tužba za razvod braka, a nakon toga konfliktni odnosi i međusobna komunikacija bračnih partnera su prenešeni i na nivo roditeljskih odnosa prema zajedničkom djetetu što je rezultiralo i nemogućnošću uspostavljanja međusobnog dogovora oko kontakta oca sa djetetom.

14. Zaštitnik primjećuje da je Centar za socijalni rad, od 19.02. 2018. godine, upoznat sa situacijom u porodici imajući u vidu da se podnosilac pritužbe obratio zahtjevom da mu se omogući kontakt sa djetetom, navodeći da supruga sprečava kontakte. Nakon toga, prilikom obavljanja terenske posjete Centra majci i djetetu, predstavnici Centra za socijalni rad sa majkom su obavili savjetodavni razgovor.

15. Zaštitnik zapaža da je 23.02.2018. godine, Osnovnom sudu u Podgorici podnijeta tužba za razvod braka i vršenje roditeljskog prava od strane X.Y protiv X.X. Konstatuje se da je posredstvom Centra za socijalni rad (na osnovu dostavljenog Nalaza i mišljenja dostavljenog Sudu) dogovoren način odvijanja kontakata, pa su se lični odnosi između oca i kćerke odvijali povremeno u prostorijama Centra za socijalni rad Podgorica, jednom nedjeljno u trajanju od jednog sata. Podnosilac pritužbe je 29.02.2018. godine, podnio predlog za donošenje privremene mjere od strane Suda, koja bi regulisala lične odnose sa djetetom do pravosnažnosti parnice. Odlučujući o predlogu, Osnovni sud u Podgorici, *nakon četiri mjeseca* je dana, 4.07.2018. godine, donio privremenu mjeru, kojom se uređuje kontakti na način što će dijete provoditi vrijeme sa ocem svakog drugog vikenda od petka od 17,00 časova do nedelje do 18,00 časova, kao i srijedom u onoj nedelji kada dijete vikendom ne boravi kod oca i to u periodu od 16, 00 časova do 20, 00 časova, s tim što će majka djete dovoditi do stana oca, a po isteku vremena određenog za ostvarivanje ličnog kontakta, otac će vraćati dijete do stana majke.

16. Zapaža se da je pored privremene mjere Suda, supruga podnosioca pritužbe sprečavala održavanje ličnih odnosa sa djetetom. Stoga je podnosilac pritužbe podnio predlog za izvršenje Osnovnom sudu u Podgorici 16.07.2018. godine, o kojem je 17.07.2018. godine donijeto rešenje o izvršenju I.br. 201/18 kojim se nalaže majci da u roku od 3 dana od dana dostavljanja rješenja omogući ocu nesmetano održavanje ličnih odnosa sa djetetom. Takođe se u rješenju navodi da ukoliko izvršni dužnik – majka ne postupi po navedenom rješenju, izrećiće joj se novčana kazna u iznosu od 500,00 €, koju će sud sprovesti po službenoj dužnosti. (pod prijetnjom donošenja novog rješenja u izvršenju i izricanja uvećane novčane kazne).

Uočava se da je podnosilac pritužbe, zbog nepostupanja majke po izvršnoj ispravi, 27.07.2018. godine o tome obavijestio Sud, radi sprovođenja izvršenja, ali međutim, izvršenje do danas nije sprovedeno. Zaštitnik zapaža da Sud nije izrekao kaznu izvršnom dužniku zbog nepostupanja po rješenju, a što je obaveza Suda u slučajevima nepostupanja po istom.

17. U međuvremenu, 15.08.2018. godine Centar za socijalni rad Podgorica, obavijestio je podnosioca pritužbe da je u ovom trenutku za održavanje ličnih odnosa nadležan sud, imajući u vidu donijetu sudsku odluku. Zaštitnik podsjeća da kada je u pitanju odluka suda kojom je uređen način održavanja ličnih odnosa djeteta sa roditeljem, koja je izvršna isprava u smislu odredaba ZIO za izvršenje iste nadležan isključivo sud, koji u toku izvršenja može angažovati organ starateljstva.¹

18. Po mišljenju Zaštitnika, predmetno izvršenje treba sprovesti bez odlaganja. Najbolji interes djeteta iziskuje da se u ovakvim postupcima blagovremeno reaguje. Veoma je važno kada su u pitanju sudski postupci koji se odnose na djecu na zaštitu njihovih prava, da se isti ne odugovlače, te su i zakonom propisani kao hitni. Svako odugovlačenje, može biti na štetu djetetu. S tim u vezi podsjećamo na stav Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu koji u određenim predmetima naglašava da *protek vremena može imati nepopravljive posledice na porodične odnose odnosno na odnose djeteta i roditelja sa kojim ne stanuje*². Primjerenost neke mjere, u konkretnom slučaju privremene mjere, treba cijiniti sa stanovišta brzine njene primjene.

19. Neizvršenje odluke više od dva mjeseca, dovelo je do povrede prava djeteta i prava podnosioca pritužbe na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 32 Ustava Crne Gore i člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima i pravo na dom i porodicu iz člana 8 pomenute Konvencije.³

Praksa Evropskog suda za ljudska prava ukazuje da je obaveza svih nadležnih organa da preuzmu sve neophodne mjere i radnje da bi izvršenje sudskih odluka u vezi sa djecom, sproveli blagovremeno i u skladu sa specifičnim okolnostima svakog predmeta. Taj Sud je stava da je potrebno posebno obratiti pažnju na posledice koje dužina postupka može imati u pogledu uživanja prava na porodični život.⁴

20. Pravo na lične odnose djeteta sa roditeljem sa kojim ne živi je, u osnovi potrebe djeteta da pravilno razvija svoj lični i porodični identitet. Pravo je i roditelja i da on učestvuje u životu djeteta. Stoga, sprječavanje viđanja djeteta sa drugim roditeljem, direktno ili indirektno, predstavlja zloupotrebu vršenja roditeljskog prava i kršenje prava djeteta. Shodno time i odredbama Porodičnog zakona, organ starateljstva, dužan je da kroz savjetodavni rad sa roditeljima pokuša da pomogne roditeljima da prevaziđu problem u međusobnoj komunikaciji. Međutim, ukoliko su konflikti prenaplašeni, lične odnose moguće je održavati jedino prinudnim izvršenjem pravosnažne sudske odluke o kontaktima sa djetetom.

21. Zaštitnik primjećuje da je Sud, cijeneći intenzitet konflikta između roditelja, postavio djetetu, mal. Juliti *lice za podršku*, što u navedenom slučaju je od izrazitog značaja i opravdano.

22. Po mišljenju Zaštitnika i organ starateljstva, koji je neposredno uključen u posredovanje u porodičnim konliktnim odnosima, treba da preduzme aktivnosti u okviru svoje nadležnosti kako bi se zaštitila prava i najbolji interesi djeteta.

23. Zaštitnik naglašava da osnovni princip UN Konvencije o pravima djeteta (član 3) obavezuje države članice da se u svim aktivnostima i postupcima, koji se tiču djece, rukovode najboljim interesom djeteta. Države potpisnice Konvencije obvezuju se primjenom načela zaštite najboljeg interesa da će odgovarajućim mjerama osigurati takvu zaštitu djeteta kakva mu je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, staratelja ili druge osoba koje su za dijete odgovorne.

¹ Pravni stav Vrhovnog suda Crne Gore SU. I.br. 307-2/16

² Ignaccio-Zenide protiv Rumunije, Karadžić protiv Hrvatske, Bajrami protiv Albanije

³ Mijušković protiv Crne Gore (Predstavka br. 49337/07)

⁴ V.A.M. protiv Srbije, (Predstavka br. 39177/05)

Imajući u vidu navedeno, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta,

P r e p o r u č u j e

OSNOVNOM SUD U PODGORICI

- da bez daljeg odlaganja, preduzme neophodne mjere radi sprovođenja izvršenja u predmetu I.br. 201/18, u cilju ostvarivanja ličnih odnosa između podnosioca pritužbe i njegove kćerke X.Y;

Osnovni sud u Podgorici, dužan je da Zaštitniku dostavi izvještaj o mjerama i radnjama preduzetim na izvršenju preporuka u roku od 20 dana od dana prijema ovog Mišljenja

JU CENTRU ZA SOCIJALNI RAD PODGORICA

- da intenzivira savjetodavni rad sa majkom mal. Julite kako bi pripremila i podsticala dijete na lične odnose sa svojim ocem;
- da preduzme mjere i radnje na koje je obavezan Porodičnim zakonom, u slučaju grube zloupotrebe roditeljskog prava koja se ogleda u sprečavanju djeteta na lične odnose sa roditeljem sa kojim ne živi.

Centar je dužan da u roku od 30 dana, od dana prijema ovog Mišljenja Zaštitniku dostavi izvještaj o radnjama i mjerama preduzetim u cilju izvršenja preporuka

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- Osnovnom sudu u Podgorici;
- JU Centru za socijalni rad Podgorica
- podnosiocu pritužbe
- a/a

